Vec C-562/21 PPU

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

14. september 2021

Vnútroštátny súd:

Rechtbank Amsterdam

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

14. september 2021

Žalobca:

Openbaar Ministerie

Žalovaný:

X

PRACOVNÝ DOKUMENT

C-562/21 PPU – 1

RECHTBANK AMSTERDAM

INTERNATIONALE RECHTSHULPKAMER

(súd v Amsterdame, komora pre medzinárodnú súdnu spoluprácu, Holandsko)

[*omissis*] Dátum vyhlásenia: 14. september 2021

MEDZITÝMNY ROZSUDOK

o obžalobe, ktorú podal officier van justitie (prokurátor, Holandsko) na vnútroštátny súd podľa § 23 Overleveringswet (zákon o odovzdávaní osôb, ďalej len „OLW“). Táto obžaloba bola podaná 19. mája 2021 a týka sa najmä výkonu európskeho zatykača (ďalej len „EZ“).

Tento EZ vydal Sąd Okręgowy w Lublinie (Poľsko) 6. apríla 2021 na účely zadržania a odovzdania:

X

[*omissis*]

ktorý je vo väzbe vo väzenskom zariadení Zuid-Oost [*omissis*]

ďalej len „vyžiadaná osoba“.

1. Konanie

[*omissis*] [priebeh vnútroštátneho konania]

2. Návrh na začatie prejudiciálneho konania

2.1 Uplatniteľné právo

Právo Únie

I. Charta základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“)

Článok 47 prvý a druhý odsek, článok 51 prvý odsek a článok 52 tretí odsek Charty stanovujú:

Článok 47

PRACOVNÝ DOKUMENT

Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces

Každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

Článok 51

Rozsah pôsobnosti

1. Ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

Článok 52

Rozsah a výklad práv a zásad

…

3. V rozsahu, v akom táto charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. Toto ustanovenie nebráni tomu, aby právo Únie priznávalo širší rozsah ochrany týchto práv.

II. Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (2002/584/SVV) (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV“) (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmenené rámcovým rozhodnutím 2009/299/SVV (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24).

Článok 1 ods. 3 a článok 15 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV stanovujú:

Článok 1

Definícia európskeho zatykača a povinnosť vykonať ho

…

PRACOVNÝ DOKUMENT

3. Toto rámcové rozhodnutie nebude meniť povinnosť rešpektovať základné práva a základné právne princípy zakotvené v článku 6 Zmluvy o Európskej únii.

Článok 15

Rozhodnutie o odovzdaní

1. Vykonávajúci súdny orgán rozhodne v lehotách a za podmienok definovaných v tomto rámcovom rozhodnutí o tom, či osobu odovzdá.

Holandské právo

III. Zákon o odovzdávaní osôb (OLW)

OLW (zákon z 29. apríla 2004, Stb. 2004, 195), nedávno zmenený zákonom zo 17. marca 2021 (Stb. 2021, 155), vykonáva rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV. V rozsahu, v akom sú relevantné, § 1 úvodná veta a písm. g), § 11 ods. 1, § 26 ods. 1 a § 28 ods. 1 až 3 OLW stanovujú:

§ 1

Na účely tohto zákona platia nasledujúce definície:

…

g. súd: súd prvého stupňa v Amsterdame;

…

§ 11

1. Európsky zatykač nebude vykonaný v prípade, keď podľa súdu existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že vyžiadaná osoba bude po odovzdaní vystavená skutočnému riziku porušenia jej základných práv zaručených Chartou základných práv Európskej únie.

§ 26

1. Súd preskúma… možnosť odovzdania osoby…

§ 28

1. Súd rozhodne o odovzdaní najneskôr do štrnástich dní od skončenia súdneho vyšetrovania. Rozsudok musí byť odôvodnený.

2. Ak súd rozhodne… že nemôže dať súhlas s odovzdaním osoby… prislúcha mu odmietnuť toto odovzdanie vo svojom rozhodnutí.

PRACOVNÝ DOKUMENT

3. V iných prípadoch než sú prípady stanovené v odseku 2 súd svojím rozsudkom povolí odovzdanie, okrem prípadu, keď sa domnieva, že európsky zatykač nemôže byť vykonaný podľa § 11 ods. 1… .

2.2 Dôvody

1 Vyžiadaná osoba je poľským štátnym príslušníkom. Rechtbank Amsterdam (súd prvého stupňa v Amsterdame) má rozhodnúť o výkone EZ, ktorý bol vydaný 6. apríla 2021 poľským súdnym orgánom na účely výkonu trestu odňatia slobody v rozsahu dvoch rokov. Tento trest bol uložený právoplatným rozsudkom vyhláseným 30. júna 2020 za to, že dotknutá osoba 1) použitím násilia a hrozby násilia prinútila niekoho niečo urobiť a 2) vyhrážala sa násilím. Dotknutá osoba nesúhlasila so svojím odovzdaním do Poľska.

2 Rechtbank (súd) nevidí žiaden dôvod, ktorý by bránil odovzdaniu vyžiadanej osoby, s výnimkou problému, ktorého sa týka prejudiciálna otázka*.

3 Rechtbank (súd) konštatoval existenciu systémových alebo všeobecných nedostatkov od jesene 2017, pokiaľ ide o nezávislosť súdnej moci v členskom štáte, ktorý vydal EZ, ktoré teda existovali už v čase vydania predmetného EZ. Tieto nedostatky sa od jesene 2017 stále zhoršovali. Z dôvodu daných nedostatkov existuje všeobecne v členskom štáte, ktorý vydal EZ, skutočné riziko porušenia základného práva na spravodlivý proces, zaručeného článkom 47 druhým odsekom Charty, a síce skutočné riziko porušenia práva na nezávislý súd.

4 Tieto systémové alebo všeobecné nedostatky majú tiež (čiastočne) vplyv na základné právo na súd zriadený zákonom, ktoré je zaručené v článku 47 druhom odseku Charty. Nedostatky vyplývajú zo zákona z 8. decembra 2017, ktorý nadobudol účinnosť 17. januára 2018, o stanovisku Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko, ďalej len „KRS“) a jej úlohe pri menovaní členov poľskej súdnej moci[1]. Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko, ďalej len „SN“) konštatoval vo svojom uznesení z 23. januára 2020 vo veci BSA I-4110-1/20, že podľa právnej úpravy, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2018, KRS nebola nezávislým orgánom, ale priamo podliehala politickým orgánom a že tento nedostatok nezávislosti[2] viedol k nedostatkom v postupe menovania sudcov.

* Ndt: autor uvádza množné číslo pravdepodobne z dôvodu chyby v písaní, keďže tento návrh na začatie prejudiciálneho konania obsahuje iba jednu otázku.

1 Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zákon z 8. decembra 2017, ktorým sa mení zákon o Štátnej súdnej rade a niektoré ďalšie zákony).

2 Pozri rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim týkajúci sa sudcov), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 108 („Treba však konštatovať, že skutočnosti zdôraznené v bodoch 104 až 107 tohto rozsudku môžu vyvolať legitímne pochybnosti pokiaľ ide o nezávislosť KRS a jej úlohu v postupe vymenovania, ktorý viedol k vymenovaniu členov disciplinárnej komory“) a bod 110 („Tieto skutočnosti posudzované v rámci celkovej analýzy zahŕňajúcej významnú úlohu, ktorú zohráva KRS pri menovaní členov disciplinárnej komory,

PRACOVNÝ DOKUMENT

Pokiaľ ide o iné súdy než SN, v uznesení sa uvádzalo, že rozhodovacie zloženie súdu nebolo riadne vytvorené v zmysle poľského trestného poriadku, keď zahŕňa osobu menovanú za sudcu na návrh KRS v súlade s právnou úpravou, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2018, v rozsahu, v akom nedostatok týkajúci sa postupu menovania vedie za okolností prejednávanej veci k porušeniu záruk nezávislosti a nestrannosti v zmysle poľskej ústavy, článku 47 Charty a článku 6 EDĽP. Tento záver sa neuplatňuje na rozsudky vydané pred dátumom uznesenia, ani na tie, ktoré majú byť vydané v konaniach, ktoré už prebiehali pred rozhodovacím zložením k tomuto dátumu[3].

Rechtbank (súd) sa dozvedel o zozname z 25. januára 2020 obsahujúcom mená 384 sudcov menovaných na návrh KRS podľa právnej úpravy účinnej v roku 2018[4] v rámci rozhodovania o inej veci týkajúcej sa EZ. Je možné, že počet týchto nominácií sa v priebehu času zvýšil.

Existuje teda skutočné riziko, že jeden alebo viacerí sudcovia vymenovaní na návrh KRS podľa právnej úpravy, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2018, sa zúčastnili na konaní týkajúcom sa niektorej vyžiadanej osoby odovzdanej do Poľska na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody.

5 Na rozdiel od prípadu vyžiadanej osoby, ktorej odovzdanie do Poľska je požadované na účely trestného stíhania, pre vyžiadanú osobu, ktorej odovzdanie do Poľska je požadované na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody, je možné spresniť, ktorí sudcovia členského štátu, ktorý vydal EZ, sa zúčastnili na jej konaní.

Tak ako vyžiadaná osoba, ktorej odovzdanie do Poľska je požadované na účely trestného stíhania, vyžiadaná osoba, ktorej odovzdanie do Poľska je požadované na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody, nemôže – od 14. februára 2020 – účinným spôsobom namietať platnosť vymenovania sudcu alebo zákonnosť výkonu jeho sudcovských funkcií.

PRACOVNÝ DOKUMENT

teda ako vyplýva z bodu 108 tohto rozsudku orgán, ktorého nezávislosť od politickej moci je predmetom pochybností, …“).

[3] Anglický preklad tohto uznesenia je k dispozícii na internetovej stránke SN: http://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/BSA%20I-4110-1_20_English.pdf

[4] Zdroj: https://oko.press/lista-dla-obywateli-384-sedziow-zarekomendowanych-przez-neo-krs/

Podľa právnej úpravy, ktorá nadobudla účinnosť 14. februára 2020[5], poľské súdy nemôžu preskúmať takýto dôvod obrany[6].

6 Rechtbank (súd) nemôže z úvah uvedených v bodoch 4 a 5 vyššie automaticky vyvodiť, že v prípade odovzdania osoby členskému štátu, ktorý vydal EZ, existuje skutočné riziko (všeobecné alebo individuálne), že odovzdaná osoba bude vystavená úplnému porušeniu práva na súd zriadený zákonom, prinajmenšom z dôvodu, že nie je jasné, aké kritérium treba vziať do úvahy na účely posúdenia, či je toto právo porušené. V tejto súvislosti je tiež relevantné uviesť, že Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) sa domnieva, že hoci je právo na súd zriadený zákonom zaručené článkom 6 EDĽP „samostatným“ právom, je veľmi úzko spojené so zárukami nezávislosti a nestrannosti. Na účely určenia, či nezrovnalosti pri menovaní sudcu predstavujú porušenie tohto práva, ESĽP uplatňuje trojité kritérium[7]. Nie je jasné, či toto kritérium musí byť uplatnené aj v nadnárodnom kontexte rozhodnutia o odovzdaní osoby na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody.

7 Supreme Court of Ireland (Najvyšší súd, Írsko) podal návrh na začatie prejudiciálneho konania rozhodnutím z 30. júla 2021. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý bol Súdnemu dvoru doručený 3. augusta 2021, je na Súdnom dvore zaregistrovaný pod číslom veci C-480/21 (Minister for Justice and Equality). Prejudiciálne otázky, ktoré položil Supreme Court (Najvyšší súd), sa podľa ich znenia týkajú EZ vydaných na účely *trestných stíhaní*, hoci jeden z EZ, o ktorom rozhoduje írsky súd, sa týka výkonu trestu odňatia slobody. EZ, o ktorý ide v prejednávanej veci, sa tiež týka výkonu trestu odňatia slobody. Právoplatný rozsudok, o ktorý sa opiera tento EZ, bol vydaný po 14. februári 2020. Hoci v takom prípade vyžiadaná osoba môže zistiť, ktorí sudcovia rozhodovali v rámci jej trestného konania – teda na rozdiel od veci týkajúcej sa trestných stíhaní – v Poľsku neexistuje účinný prostriedok nápravy proti prípadnému porušeniu práva na súd zriadený zákonom, ani keď ide o výkon právoplatného odsudzujúceho rozsudku vyhláseného po 14. februári 2020. To vznáša otázku o kritériu, ktoré má uplatniť vykonávajúci súdny orgán, ktorý má rozhodnúť o vykonaní EZ na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody, keď skúma, či bolo porušené právo na súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal EZ.

PRACOVNÝ DOKUMENT

5 Zmeny právnej úpravy týkajúcej sa súdnej moci, medzi ktorými zákon o systéme všeobecných súdov, zákon o Najvyššom súde a zákon o Národnej sudcovskej rade [Ustawa z 14 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (zákon zo 14. februára 2020 o zmene zákona o systéme všeobecných súdov, zákona o Najvyššom súde a niektorých iných zákonov)].

6 Článok 26 ods. 3.

7 Pozri rozsudok ESĽP (veľká komora) z 1. decembra 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island, (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418 §§ 243 až 252) a z 22. júla 2021, Reczkowicz v. Poľsko (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, §§ 221 až 224).

8 Odpoveď na túto otázku nie je „[acte] clair“ a ani priamo nevyplýva zo skoršej judikatúry Súdneho dvora.

9 Rechtbank (tribunal) teda položí Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

[*omissis*] [pozri časť 4]

2.3 Žiadosť o prejednanie návrhu v naliehavom prejudiciálnom konaní

10 Rechtbank (súd) sa domnieva, že prejudiciálna otázka vyžaduje rýchlu odpoveď. V Holandsku predstavujú EZ vydané poľskými súdnymi orgánmi podstatnú časť pracovného vyťaženia súdnych orgánov[8].

11 Rechtbank (súd) žiada Súdny dvor o prejednanie tohto prejudiciálneho návrhu v rámci naliehavého konania stanoveného v článku 267 štvrtom odseku ZFEÚ a v článku 107 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

12 Prejudiciálna otázka sa týka oblasti upravenej v Hlave V tretej časti ZFEÚ. Vyžiadaná osoba je v súčasnosti vo vydávacej väzbe v Holandsku. Rechtbank (súd) nemôže rozhodnúť o jej odovzdaní dovtedy, kým Súdny dvor neodpovie na prejudiciálnu otázku[*]. Rýchla odpoveď Súdneho dvora na prejudiciálnu otázku bude mať teda priamy a rozhodujúci vplyv na dĺžku vydávacej väzby dotknutej osoby.

3. Návrh

Treba preto opätovne prejednať vec na účely položenia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru.

4. Rozhodnutie

Žiada Súdny dvor Európskej únie, aby odpovedal na túto prejudiciálnu otázku:

Aké kritérium má uplatniť súd, ktorý rozhoduje o vykonaní EZ na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody stanoveného právoplatným rozsudkom, keď skúma, či v členskom štáte, ktorý vydal EZ, bolo v rámci konania vedúceho k odsudzujúcemu rozsudku porušené právo na prístup k súdu zriadenému

[8] Podľa najnovších štatistík, ktoré sú k dispozícii, a síce tých z roku 2019, Holandsko v daný rok obdržalo 1077 EZ. Spomedzi nich 379 EZ pochádzalo z Poľska. Zdroj: Openbaar Ministerie, Internationaal Rechtshulpcentrum Amsterdam (Prokuratúra, Medzinárodné centrum vzájomnej súdnej pomoci, Amsterdam, Holandsko), Výročná správa o európskom zatykači z r. 2019, s. 9.

[*] Ndt: autor uvádza množné číslo pravdepodobne z dôvodu chyby v písaní, pretože tento návrh na začatie prejudiciálneho konania obsahuje iba jednu otázku.

PRACOVNÝ DOKUMENT

zákonom, pričom v tomto členskom štáte nie je voči prípadnému porušeniu tohto práva možný žiaden účinný prostriedok nápravy?

[*omissis*] [záverečná formulácia a podpisy]

PRACOVNÝ DOKUMENT